

วันพุธที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๕๔๐

ณ ห้องประชุมกรมการหมายเลข ๒๑๑ - ๒๑๖ ชั้น ๒ อาคารรัฐสภา ๒

ว.น. ๒๑๓.

เริ่มประชุมเวลา ๑๐.๓๐ นาฬิกา

ประธาน (นายอานันท์ ปันยารชุน) : เมื่อมาครบองค์ประชุมแล้ว
ผมขอเปิดประชุม อย่างที่ผมได้ เรียนในที่ประชุมตั้งแต่เมื่อวานนี้แล้วว่า เราจะพยายาม
รักษาเวลาที่กำหนดไว้ในการประชุม ในลักษณะที่ค่อนข้างเคร่งครัด ท่านผู้ใดก็ตามที่
มาประชุมไม่ทันเพราะเหตุผลใดก็ตาม ถ้าเพื่อมาตราใจผ่านไปแล้วก็ไม่สามารถที่จะ
ยกมาตรฐานกลับขึ้นมาพูดได้ เรื่องที่ ๒ โดยที่เราประชุมติดต่อกันไปเป็นเวลา
๘ - ๑๐ ชั่วโมงนี้ และทุกท่านที่นั่งอยู่ที่นี่ก็มีความสนใจที่จะติดตามการประชุมโดยตลอด
เรื่องที่ ๓ ก็คือว่าใน ๒ วันที่ผ่านนั้นเราได้พิจารณาไปแล้ว ๖๒ มาตรา อย่างที่ผม
เรียนไว้จะพยายามว่า ในแต่ละวันนั้นไม่ให้ต่ำกว่า ๓๐ มาตรา เพราะฉะนั้นแต่ละวัน
จะหยุดประชุมเมื่อใด จะเป็น ๖ โมงเย็น หรือ ๓ โมงนั้นก็ขึ้นอยู่กับความรวดเร็วที่
เราพิจารณาของมาตราต่าง ๆ แต่ผมเข้าใจดีว่าถ้าเพื่อทำงาน ๓ - ๔ ชั่วโมงวันนั้น
ก็คงจะเหนื่อยล้ากันมาก เพราะฉะนั้นถ้าเพื่อเป็นไปได้อย่างพยายามวัน วันวัน เช่นอย่าง
เมื่อค่าวันนี้เสร็จประมาณ ๓ ชั่วโมง ๓๐ นาที วันนี้อาจเพื่อเป็นไปได้อาจจะพยายามเสร็จ
ประมาณ ๑ ชั่วโมง นอกจากจำเป็นก็อาจจะต่อไป แล้วก็อย่างที่ผมเรียนไว้ว่าอาหารเย็นนั้น
ถ้าเพื่อความจำเป็นจะต้องอยู่ประชุมถึงกลางคืน จะไม่มีการหยุดพักรับประทานอาหาร
ถ้าเพื่อใครหิวก็ขอให้จัดการเดินออกไปดื่อกินมา แล้วก็มารับประทานในห้องประชุมต่อไป
อันนี้ผมขอความกรุณาด้วย

ระเบียบวาระที่ ๑ เรื่องที่ประธานจะแจ้งให้ที่ประชุมทราบ

เรื่องที่ ๑ ทางฝ่ายเลขานุการได้จัดทำสรุปการประชุมของคณะกรรมการ
เพื่ออำนวยความสะดวกให้การรวมกันได้ติดตามผลการประชุมได้อย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้
เริ่มตั้งแต่การประชุมครั้งที่ ๑๑ วันจันทร์ ๕ มิถุนายนเป็นต้นไป เอกสารสรุปผล
การประชุมเป็นเอกสารที่ฝ่ายเลขานุการจัดทำขึ้นเป็นการภายในเพื่อใช้ในห้องประชุม
ไม่ใช่บันทึกการประชุม จึงไม่ผูกพันคณะกรรมการแต่อย่างใด เหตุผลที่ทางฝ่าย
เลขานุการจัดทำขึ้น เพื่อเป็นการเตือนความจำของบรรดากรรมการทั้งหลาย ว่าที่
ผ่านไปแล้ววันเรากลنگกันอย่างไร แต่เอกสารฉบับนี้จะไม่ผลิตบังคับใช้ ไม่ผูกมัด

ผมขอไปที่มาตรา ๖๓ ได้ไหม ผมเข้าใจว่าทางฝ่ายเลขานุการได้รับปรับปรุงมาตรา ๖๓ ตามที่ได้เคยมีการสนทนากันมาหลายรอบแล้ว เชิญทางฝ่ายเลขานุการครับ

ผู้แทนคณะกรรมการกฤษฎีกา : มาตรา ๖๓ บุคคลจะใช้สิทธิและเสรีภาพ ที่ได้รับความคุ้มครองโดยรัฐธรรมนูญนี้ เพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญนี้ หรือเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศ โดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญนี้ได้ ในกรณีที่บุคคลหรือพรรคการเมืองใดกระทำการตามวรรคหนึ่ง ผู้พบเห็นการกระทำดังกล่าว ย่อมมีสิทธิเสนอเรื่องต่ออัยการสูงสุด เพื่อให้ตรวจสอบข้อเท็จจริงและยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยสั่งการให้เลิกการกระทำดังกล่าว แต่ทั้งนี้ไม่กระทบกระเทือน การดำเนินคดีอาญาต่อผู้กระทำการดังกล่าว ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยสั่งการให้ พรรคการเมืองใดเลิกการกระทำตามวรรคสอง ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคการเมือง ดังกล่าวด้วย

ประธาน : เชิญคุณอุดมครับ

พันเอก (พิเศษ) อุดม ทวีวัฒน์ : ท่านประธานที่เคารพครับ สำหรับ พรรคแรกอยากขอเขียนถามทางฝ่ายเลขานุการ มีคำว่า นี้ ๓ นี้ ผมคิดว่าจะ แก่ขีดตัดทอนสั้นสั้นนี้ได้หรือเปล่า

ประธาน : ก่อนที่จะไปถึงสาระมาตรา ๖๓ ผมอยากเขียนทบทวน ความเข้าใจจนครบ วิธีการดำเนินการประชุมคือ ๑. จะไปที่ละมาตรา ให้เลขานุการ เป็นผู้อ่าน แล้วผมจะถามท่านกรรมาธิการว่าท่านใดมีข้อข้องใจ มีข้อสังเกต หรือมี ข้อเสนอเปลี่ยนแปลงอะไรกับถ้อยคำในมาตราแต่ละมาตราที่ได้อ่านไปแล้ว ซึ่งส่วนใหญ่ จะเป็นมาตราที่ปรากฏในเอกสาร ถ้าหากไม่มีการเปลี่ยนแปลง หรือเมื่อมีการเปลี่ยนแปลง ไปแล้ว ถึงจะให้ทางฝ่ายเลขานุการนั้นได้อ่านคำแปรญัตติ ที่ได้มีการแปรญัตติเป็นทางการ แต่ในเรื่องนี้เมื่อ ๒ วันที่แล้วนั้นเรายังไม่มีเอกสารครบหน้า ปัจจุบันนี้ทางฝ่ายเลขานุการ ได้จัดทำเอกสารไว้ครบเรียบร้อยแล้ว ว่าแต่ละมาตรานั้นมีการแปรญัตติเป็นอย่างไร เพราะฉะนั้นผมจะขออุไปก่อน อาจจะไม่มีความจำเป็นที่จะต้องให้ฝ่ายเลขานุการ อ่านที่ละญัตติ เพราะบางมาตรามีการแปรญัตติถึง ๒๐ ญัตติ จะเป็นการเสียเวลามาก อาจจะทำให้ฝ่ายเลขานุการขึ้นมาให้ดูว่ามีอยู่ที่หน้าไหน

นายเกษม ศิริสัมพันธ์ : ท่านประธานครับ พวกผมยังไม่ได้เลย

ประธาน : เตียวกำลังจะแจกครับ แล้วถึงจะถามท่านกรรมาธิการอีกครั้งหนึ่ง ว่าท่านใดคิดใจในคำแปรญัตติของแต่ละท่านหรือไม่ นอกเหนือไปจากนั้นก็เพื่อเป็นการทบทวน คือว่าอยากขอให้ท่านกรรมาธิการทุก ๆ ท่านซึ่งได้รับเอกสารข้อเสนองขององค์กร

หมู่เหล่า พรรคการเมือง วุฒิสภา บุคคลต่าง ๆ มากมาย ผมจะต้องถือว่าท่านกรรมาธิการทุกท่านนั้นมีเอกสารเหล่านั้นอยู่ข้างหน้าแล้ว แล้วในระหว่างที่ท่านพิจารณาแต่ละมาตรานั้น แต่ละท่านก็คงจะคำนึงถึงข้อเสนอลักษณะเปลี่ยนแปลงแก้ไข ข้อคิดเห็น ขององค์กรทุกองค์กร ของทุกหมู่เหล่าคณะ ที่ได้มีหนังสือเป็นทางการมาที่กรรมาธิการนี้ อันนี้เป็น เรื่องที่ผมจะอนุমান เพราะฉะนั้นจะเป็นการดำเนินงานตามที่ผมได้กราบเรียนให้ทราบ ขอกลับไปที่มาตรา ๖๓ ใหม่ครับ ท่านอุดมได้ชี้ข้อ เชิญคุณประวิทย์ครับ

นายประวิทย์ เจนวิระนนท์ : ขอบคุณครับท่านประธาน ในมาตรา ๖๓ ถ้าตามความเข้าใจของผมก็คือ การกำหนดห้ามใช้สิทธิเสรีภาพของบุคคล ในกรณีตามมาตรา ๖๓ นั้นมีบัญญัติไว้ในมาตรา ๔๘ ฉ ในรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน ซึ่งน่าจะชี้ข้อความที่ครอบคลุมแล้วก็สิ้นกระทัดรัด ดีกว่าที่บัญญัติไว้ใหม่ ซึ่งมาตรา ๔๘ ฉ ของปัจจุบันนั้น เขาเขียนไว้ว่า บุคคลจะใช้สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญให้เป็นประโยชน์ต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และรัฐธรรมนูญได้ ผมว่าอันนี้มันครอบคลุมดีกว่าของที่เรากำหนด หรือว่าเรามีบัญญัติไว้ใหม่ในมาตรา ๖๓ วรรคแรก ในมาตรา ๖๓ วรรคแรกนั้นเรามีคำว่า ชาติ ไม่มีคำว่า ศาสนา เรามีแต่คำว่า ระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุข ผมคิดว่าของเก่าที่บัญญัติไว้เฉพาะวรรคแรกนั้น น่าจะกินความครอบคลุมดีกว่า แล้วก็สิ้นกระทัดรัดได้ใจความกว่าครับ

นายเกษม ศิริสัมพันธ์ : ท่านเลขาฯ มีอะไรชี้แจงไหมครับ

นายสมคิด เลิศไพฑูรย์ : ประเด็นแรกที่ท่านรองประธานพูด ทางเลขาฯ ขอตัด

ผู้แทนคณะกรรมการกฤษฎีกา : ขออนุญาตกราบเรียนว่า ในมาตรา ๖๓ วรรคหนึ่ง ที่มีคำว่า ตามรัฐธรรมนูญนี้ ๓ แห่งด้วยกัน คำว่า ตามรัฐธรรมนูญนี้ แห่งแรก บุคคลจะใช้สิทธิและเสรีภาพที่ได้รับความคุ้มครองโดยรัฐธรรมนูญนี้ คำนี้มีความจำเป็นต้องคงไว้ เนื่องจากร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้เพิ่มสิทธิและเสรีภาพอื่น ๆ อีกมาก ถ้าจะตัดออกไปเสีย เกรงว่าจะสับสนหรือเข้าใจคลาดเคลื่อนได้ ต่อมา ขออนุญาตตัดคำสุดท้ายก่อน คำสุดท้ายที่ว่า หรือเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีที่ซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญนี้ คำนี้มีความจำเป็นต้องคงไว้ เพราะว่าเราได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิถีทางตามรัฐธรรมนูญกำหนดแตกต่างไว้จากรัฐธรรมนูญฉบับที่แล้ว ๆ มา ย้อนกลับมา คำสุดท้ายที่บอกไว้ เพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญนี้ คำนี้ฝ่ายเลขานุการไม่ติดใจ ถ้าท่านกรรมาธิการเห็นสมควรว่าจะตัดออก ก็คิดว่าไม่ทำให้เสียความของวรรคหนึ่งค่ะ

ประธาน : เชิญคุณประมุขครับ

นายประมุข ทองมี : ผมขอตั้งข้อสังเกต ท่านประธานที่เคารพ หลังจาก
ที่รัฐธรรมนูญนี้ได้ผ่านการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎร แล้วถ้ามีประกาศใช้แล้ว
รัฐธรรมนูญฉบับอื่น ๆ มันก็คงจะหมดไปโดยสภาพ จะยกรัฐธรรมนูญอื่นขึ้นมาคงจะ
ทำไม่ได้ แล้วความจำเป็นที่จะใช้คำว่า รัฐธรรมนูญนี้ ถึงแม้ว่าจะเพิ่มเสรีภาพ
ก็แล้วแต่ มันก็ไม่จำเป็น เพราะตามความเข้าใจผมณะครับ ว่าน่าจะให้มีรัฐธรรมนูญ
หลายฉบับ ถ้าฉบับนี้เป็นอย่างนี้ไม่ได้แล้ว ฉบับอื่นยังมีใช้อยู่ เมื่อฉบับนี้ใช้ฉบับอื่นก็
ต้องหมดไป

เลขานุการ : ท่านประธานครับ ขออนุญาตแก้กลับไปเป็นร่างเดิมได้ไหมครับ
บุคคลจะใช้สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ เจษ ๆ โดยไม่ต้องใช้คำว่า สิทธิเสรีภาพ
ที่ได้รับความคุ้มครองโดยรัฐธรรมนูญนี้ มันยาวไปนะครับ ที่ฝ่ายเลขาฯ ปรับก็เพราะ
ว่ามีบางท่านบอกว่า ถ้าใช้สิทธิเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ แล้วมันจะล้มล้างรัฐธรรมนูญ
ได้อย่างไร ในการสนทนาธรรมแล้ว ซึ่งก็อธิบายกันให้ฟังมากมายว่าเป็นไปได้
ใช้เสรีภาพตามรัฐธรรมนูญเพื่อทำลายรัฐธรรมนูญเอง ตอนนั้นท่านกรรมาธิการก็เสนอ
บอกว่า ถ้าอย่างนั้นก็ต่อเปลี่ยนคำ แต่ผมคิดว่าอ่านแล้วความเดิมในร่างเดิมจะสั้น
กระตัดรัดกว่าและเข้าใจได้ ก็ขออนุญาตใช้ข้อความตอนต้นเป็นว่า บุคคลจะใช้สิทธิ
และเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ ตัดคำว่า ที่ได้รับความคุ้มครองโดยรัฐธรรมนูญนี้ ออก
ศาสตราจารย์ประดิษฐ์ เจริญไทยทวี : ในวรรคสองนั้นเฉพาะต้องเป็น
ผู้พบเห็นการกระทำดังกล่าว หรือว่าจะเป็นที่ผู้พบเห็น หรือรู้เบาะแส หรือรู้เห็น
การกระทำดังกล่าวด้วย

ประธาน : คุณประวิทย์ครับ เชิญครับ

นายประวิทย์ เจนวีระนนท์ : ขอขอบคุณท่านประธานครับ ด้วยเหตุและผล
ที่ว่าความสันนิษฐานที่รัดกุมและที่ครอบคลุมเนื้อหาได้ทั้งหมด ผมยังยืนยันรัฐธรรมนูญฉบับ
ปัจจุบัน มาตรา ๘๘ ฉ น่าจะแทนมาตรา ๖๓ ตามร่างนี้วรรคแรกได้ เขาใช้คำพูดว่า
บุคคลจะใช้สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญให้เป็นปรีภักย์ต่อชาติ แล้วก็แยกมาศาสนา
พระมหากษัตริย์ และรัฐธรรมนูญมิได้ ถ้าเราบัญญัติตามร่างนี้ มาตรา ๖๓ วรรคแรก
เราก็จะไม่มีคำว่า ศาสนา คำว่า ชาติ ก็ยังต้องถูกตัดไป ไม่ทราบว่ามีเหตุผลอะไร
ที่ตัดตรงนี้ออกไป นั้นประเด็นหนึ่งนะครับ ท่านบรรดาศักดิ์ อีกประเด็นเพื่อจะได้ไม่ต้อง
พูดหลายเที่ยว ในวรรคสอง ในกรณีทีบุคคลหรือพรรคการเมือง พรรคการเมืองคือ
นิติบุคคล ไม่ทราบที่เราเขียนคำว่า พรรคการเมือง นี้ไว้ในหมวดสิทธิเสรีภาพของ
บุคคลได้หรือเปล่า

ประธาน : หมดหรือยังครับ ขอให้อาจารย์บรรดักดีตอบก่อน แล้วเดี๋ยวถึงคุณธงชาติครับ

เลขานุการ : ท่านประธานครับ บังเอิญกรมการได้พิจารณามาตรา ๒๗ วรรคแรกไปแล้ว ซึ่งมีข้อความว่า บุคคลย่อมอ้างศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์หรือใช้สิทธิเสรีภาพของตนได้เท่าที่ไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น ไม่เป็นปรปักษ์ต่อรัฐธรรมนูญ หรือไม่ขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชน ตรงนั้นหมายถึงการไม่เป็นปรปักษ์ต่อรัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นคำกว้างกว่าคำว่า ล้มล้าง แล้วก็คำว่า รัฐธรรมนูญ จริง ๆ แล้วถ้าพิจารณาให้ดีก็คือสิ่งที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองนั้นละทั้งหมด รวมถึงชาติด้วย รวมถึงราชอาณาจักรด้วย รวมถึงสถาบันพระมหากษัตริย์ด้วย เพราะฉะนั้นข้อกังวลของท่านกรรมาธิการประวิทย์ได้บัญญัติไว้แล้วในมาตรา ๒๗ วรรคแรก ในมาตรา ๒๓ นี้ต้องการให้ใช้กระบวนการที่ว่านี้ เฉพาะเรื่องที่เป็นเรื่องคอขาดบาดตายจริง ๆ คือไม่เพียงไม่เป็นปฏิบัติเท่านั้น การไม่เป็นปรปักษ์จะนำมาสู่ศาลรัฐธรรมนูญโดยตรงไม่ได้ แต่ว่าในมาตรา ๒๓ นี้ เข้าใจว่าคงต้องการเพื่อป้องกันการล้มล้างการปกครอง หรือเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจโดยวิถีทางที่ไม่ได้เป็นรัฐธรรมนูญเท่านั้นเอง นั่นคือคำตอบข้อแรกนะครับ ซึ่งจะใช้เฉพาะเรื่องที่ร้ายแรง เพราะมาตรา ๒๓ ต้องอ่านโยงกับมาตรา ๒๕ ด้วย ข้อ ๒ ทำไม่ถึงใส่พรรคการเมืองตรงนี้ ก็เพราะว่าคำวินิจฉัยคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญนั้นจะมีผลทำให้ยุบพรรคการเมือง จึงต้องระบุไว้เป็นพิเศษ ถ้าไม่ระบุไว้ ในวรรคสอง วินิจฉัยในวรรคสามนี้ก็คงพูดลำบาก เพราะฉะนั้นก็เป็นคำที่ไม่เกินไปหรอกครับ

ประธาน : เชิญคุณธงชาติครับ

นายธงชาติ รัตนวิชา : ท่านประธานที่เคารพครับ เมื่อสักครู่อายากจะเรียนว่ามาตรา ๒๗ ได้พูดถึงเรื่องนี้ไว้บ้าง แต่ว่าที่เรามาพูดในมาตรา ๒๓ นี้ เข้าใจว่าจะพูดเฉพาะเรื่องของการที่จะกระทำคุกคามต่อรัฐบาลด้วยวิธีการต่าง ๆ เพื่อล้มล้างการปกครอง หรือยึดอำนาจโดยวิธีการที่ไม่ถูกต้องตามรัฐธรรมนูญเท่านั้น เพราะฉะนั้นการเขียนตรงนี้เป็นการใช้เฉพาะเจาะจงลงมาให้เห็นชัดยิ่งขึ้น เพราะว่าเรื่องการเป็นปรปักษ์นั้นได้บัญญัติไว้แล้ว ผมอยากจะพูดอย่างนี้ครับ

ประธาน : ขอบคุณครับ เชิญคุณพิณทิพย์ครับ

นางพิณทิพย์ ลีลาภรณ์ : กราบเรียนท่านประธานค่ะ ดิฉันขอเปลี่ยนคำในวรรคสอง ที่เรื่องต่ออัยการสูงสุดให้เป็น พนักงานอัยการ ที่ขอเปลี่ยนอย่างนี้ก็เพราะมองว่าถ้าดูโดยรวมมันน่าจะเป็นหน่วยงานมากกว่าตัวตำแหน่ง ถึงแม้ว่าเราจะบอกว่าตัวตำแหน่งนี้จะส่งผ่านให้ศาลรัฐธรรมนูญ แต่จริง ๆ น่าจะเป็นกระบวนการ

ในการทำงาน ก็เลยขอเปลี่ยนเป็นพนักงานอัยการ แล้ววาระสามเดือนขอเสนอให้ตัดคำว่า ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคการเมือง เพราะในความคิดรู้สึกว่าการสั่งยุบพรรคการเมือง โดยคณะกรรมการแค่ ๕ คนนี้น่าจะมีการไต่ตรงและทบทวนให้ดี ก็เขียนขอเสนอไว้ก่อนค่ะ

ประชาชน : มีท่านกรรมาธิการท่านใดอีกไหม สรุปแล้วทางฝ่ายเลขานุการจะไปปรับปรุงเปลี่ยนแปลงตามข้อสังเกตของท่านกรรมาธิการได้หรือไม่ได้รับแล้วได้มากน้อยแค่ไหน

เลขานุการ : ขออนุญาตกราบเรียน เรื่องพนักงานอัยการว่า ที่ไม่ระบุพนักงานอัยการเลย ๆ เพราะว่าคำว่า พนักงานอัยการ นั้นเป็นตำแหน่งตามพระราชบัญญัติพนักงานอัยการ ซึ่งเรื่องลำดับขั้นคงไปร้องที่อัยการจังหวัดผู้ช่วยหรืออัยการจังหวัดธรรมดาคงไม่ได้ ถึงได้ระบุตำแหน่งอัยการสูงสุด และตำแหน่งอัยการสูงสุดตามพระราชบัญญัติพนักงานอัยการเองก็เป็นตำแหน่งซึ่งมีอำนาจที่จะดำเนินการหลายอย่างเป็นที่สุดยุติเลย กรณีการสั่งยุบพรรคการเมือง จริง ๆ แล้วเวลานี้สิ่งที่ได้เขียนไว้ตรงนี้ก็ไม่ใช่ เรื่องแปลกใหม่เลย กฎหมายพรรคการเมืองปัจจุบันก็ให้ยุบได้หลายกรณี แล้วในหลายในกรณีก็เป็นอำนาจศาลที่จะยุบ เพราะฉะนั้นก็ขอให้ท่านกรรมาธิการพิจารณาพิเคราะห์ช่วยกรุณาทบทวน

ประชาชน : เชิญคุณพิทักษ์ครับ

นางพิณทิพย์ สีสลาภรณ์ : ตัวอย่างท่านเลขาฯ บอกว่า จริง ๆ แล้ว การที่จะร้องเรียนพวกนี้ต้องไปร้องในส่วนของอัยการจังหวัดไม่ได้ แล้วถ้าอย่างนั้นถ้าเกิดว่าคิดค้นพบเห็นในส่วนจังหวัดแล้วคิดค้นต้องไปร้องที่กรุงเทพฯ คือร้องที่อัยการสูงสุดหรืออะไรคะ

เลขาฯนุการ : ท่านร้องที่จังหวัดนะครับ แต่ว่าจังหวัดจะส่งมาที่อัยการสูงสุด แต่ว่าถ้าไปเขียนอย่างนั้น ร้องต่อพนักงานอัยการก็จะเกิดปัญหาขึ้นอีก เหมือนกับการสั่งคดีบีบีซี ก็เขียนกันไปรู้จักจบอีกว่า ทำไมไม่ให้อัยการจังหวัดสั่งก่อน อัยการจังหวัดสั่งแล้วต้องส่งไปอธิบดีตำรวจหรือเปล่า อธิบดีตำรวจสั่งแล้วก็จะส่งมาอัยการสูงสุด การเขียนไว้แบบนี้ก็คือเอาตัวตำแหน่งใครจะอยู่ในตำแหน่งไม่สำคัญ แต่ตัวตำแหน่งมีหน้าที่ว่านั้น ไปยื่นที่แม่ฮ่องสอนต่ออัยการจังหวัด แม่ฮ่องสอน อัยการจังหวัดแม่ฮ่องสอนก็ต้องส่งมาหาอัยการสูงสุด คนใคร่สวนข้อเท็จจริงอาจจะเป็นอัยการสูงสุดให้อัยการจังหวัดแม่ฮ่องสอนสอบสวนข้อเท็จจริงก็ได้ แต่คนวินิจฉัยสั่งการจะสั่งฟ้องหรือไม่ฟ้องต่อศาลรัฐธรรมนูญนั้นคืออัยการสูงสุดครับ

นางพิณทิพย์ สีสลาภรณ์ : ด้วยความเคารพ แต่คิดค้นมองว่าจริง ๆ แล้วการเขียนคำว่า พนักงานอัยการ น่าจะกว้างกว่า เพราะพิธีการขั้นตอนในการส่งให้อัยการสูงสุดน่าจะเป็นกระบวนการการทำงานในส่วนของอัยการ

ประธาน : อาจารย์กรมลครับ

ศาสตราจารย์กรมล ทองธรรมชาติ : ถ้าจะดูข้อเสนอของนางพิณทิพย์ก็มีเหตุผล แต่บังเอิญคดีนี้เป็นคดีการเมือง ซึ่งในระดับสถาบันค่อนข้างสูง คือสถาบันการเมืองนี้ จึงน่าจะเขียนไว้ให้อัยการสูงสุดนี้เหมาะสมแล้ว ถ้าหากว่าเป็นเรื่องที่ธรรมดาที่น่าจะเป็นอย่างนั้น แต่นี้เป็นเรื่องของการเมืองจึงอยากจะทำให้อัยการสูงสุดสั่งได้เลย ไม่ใช่ไปผ่านขั้นตอนอัยการธรรมดาทีเดียวจะมีปัญหาอย่างที่อัยการยกกล่าวนั้นถูกต้องแล้วว่า อัยการต้องสั่งก่อน อัยการสูงสุดจะข้ามอย่างคดี สปก. อย่างนี้เป็นต้น คิดว่าอย่างนี้น่าจะรัดกุมกว่าเพื่อให้นำสู่อัยการสูงสุดเลย มายื่นที่ส่งขลาหรือแม่ฮ่องสอนก็ตาม

ประธาน : อยากขอให้ทางฝ่ายเลขาฯนุการช่วยอ่านถ้อยคำที่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามข้อสั่งเกิดของผู้อภิปรายเสียก่อนครับ เชิญคุณประวิทย์ครับ

นายประวิทย์ เจนวิระนนท์ : ท่านประธานครับ เนื่องจากช่วงที่พิจารณามาตรา ๒๗ ผมไม่อยู่ ไม่ทราบว่ามีมีการแก้ไขในวรรคแรกไว้แล้ว ผมขอถอนที่เสนอไปเมื่อกี้แล้วกัน

ประธาน : ขอบขอบคุณครับ

นายคมสัน โพธิ์คง (ฝ่ายเลขาฯนุการ) : มาตรา ๖๓ บุคคลจะใช้สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ หรือเพื่อให้เกิดความไม่สามัคคีในการปกครองประเทศโดยวิธีการ ซึ่งไม่ได้เป็นไปตามวิถีทางที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ มิได้

ในกรณีที่ถูกศาลหรือพรรคการเมืองใดกระทำการตามวรรคหนึ่ง ผู้รัฐเห็นการกระทำดังกล่าว ย่อมมีสิทธิเสนอเรื่องต่ออัยการสูงสุด เพื่อให้ตรวจสอบข้อเท็จจริง และยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยสั่งการให้เลิกการกระทำดังกล่าว แต่ทั้งนี้ไม่กระทบกระเทือนการดำเนินคดีอาญาต่อผู้กระทำการดังกล่าว

ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยสั่งการให้พรรคการเมืองใดเลิกการกระทำการตามวรรคสอง ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคการเมืองดังกล่าวด้วย

ประธาน : เท่าที่ผมสลับบัตรฟัง มาตรา ๖๓ ในเอกสารใหม่นั้น ในบรรทัดแรก บรรทัดที่สอง หันกลับไปอ้างอิงคำเก่าที่ปรากฏอยู่ในเอกสารที่เป็นสมุติ ในวรรคสองนั้น เปลี่ยนคำว่า ผู้พบเห็น เป็น ผู้รัฐเห็น นอกนั้นก็ไม่มีอะไรเปลี่ยนแปลงอะไรใหม่ครับ ทางฝ่ายเลขานุการ เชิญคุณพิณทิพย์ครับ

นางพิณทิพย์ สิลลาภรณ์ : ตัวอย่างนี้เพื่อไม่ให้เสียเวลา ดิฉันขอสวนไว้อีกก่อน

ประธาน : ผมกำลังจะบอกอยู่แล้วครับ ที่ผมไม่อ่านคราวนี้เป็นครั้งสุดท้ายก็เพื่อถือว่าเป็นร่างที่ส่วนใหญ่ให้ความเห็นชอบ ท่านผู้ใดคิดใจอะไรก็สวนไว้ได้ คุณพิณทิพย์บอกแล้วว่าขอสวนไว้ มีท่านผู้ใดจะสวนอีกไหมครับ ถ้าไม่มีก็ขอ เชิญคุณบุญเลิศครับ

นายบุญเลิศ ศษาวิฑูรเดช : กระผม บุญเลิศ ครับ กระผมไม่ได้สวน แต่ผมขอความกระจ่างเพื่อบันทึกไว้ให้ชัดเจนว่า การยื่นเรื่องต่ออัยการสูงสุดเพื่อให้ยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยสั่งการนั้น อัยการสูงสุดมีอำนาจที่จะไม่เสนอต่อศาลก็ได้ หรือว่ามีอำนาจมีหน้าที่ แต่เพียงว่าจะต้องยื่นทุกคำร้องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย เพราะว่ามาตรา ๖๓ ที่เรากำลังพิจารณาอยู่นี้ คือกฎหมายหลัก กฎหมายแม่บท เพราะฉะนั้นก็ต้องให้ชัดเจนไว้ เดี่ยวจะยกกฎหมายลูกอะไรมาทีหลัง ขอบคุณครับ

ประธาน : อันนี้เป็นข้อสังเกตเท่านั้นซิไหมครับ

นายบุญเลิศ ศษาวิฑูรเดช : ขอความกระจ่างจากทางฝ่ายเลขานุการหรือทางผู้รัฐครับ

ประธาน : เชิญครับ

รองศาสตราจารย์สมคิด เลิศไพฑูรย์ : ผมขออนุญาต ๒ ประเด็น ประเด็นแรกประเด็น ท่านพิณทิพย์ ท่านประธานครับ ประเด็นท่านพิณทิพย์ผมเสนอทางออกอย่างนี้ ไม่ทราบว่าได้หรือเปล่า ประเด็นท่านพิณทิพย์มี ๒ ประเด็น ประเด็นแรกคือเรื่องว่า คนที่จะยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญคือใคร ผมเข้าใจว่าประเด็นนี้ท่านอาจารย์กรมกับอาจารย์วรศักดิ์ได้ชี้แจงว่าไม่ควรเป็นอัยการทุกคนที่ไปยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญ แต่ควรจะเป็นตำแหน่งอัยการสูงสุดที่เป็นคนยื่น ผมคิดว่าประเด็นนี้อาจจะตรงกันได้ แต่ประเด็นที่ ๒ ที่ท่านพิณทิพย์พูดถึงนี้ว่า ในทางปฏิบัติจำเป็นหรือไม่ ที่ผู้พบเห็น ผู้รัฐเห็นต้องยื่นโดยตรงต่ออัยการสูงสุด ผมคิดว่าประเด็นนี้ก็คงชัดเจนว่าจำเป็น เพราะฉะนั้นเพื่อให้เกิดความชัดเจนครับท่านประธาน ผมขออนุญาตเปลี่ยนคำในวรรคสองนิดหนึ่ง เพื่อที่จะให้ไปในทิศทางที่ท่านพิณทิพย์ต้องการ คือหมายความว่าไปยื่นคำร้องที่อัยการในแต่ละจังหวัดก็ได้ แต่อัยการแต่ละจังหวัด

ส่งไปที่อัยการสูงสุดเพื่อยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญ ถ้าจะเปลี่ยนเป็น บรรทัดที่สองท่านประธานครับ มีสิทธิเสนอเรื่องไปที่อัยการสูงสุด เปลี่ยนจากคำว่า ต่อ เป็น ให้ เพื่อยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญ ตัดคำว่า ให้ หลังถึง คำแรกเปลี่ยนจาก ต่อ เป็น ให้ แล้วตัดคำว่า ให้ อันหลังทิ้ง ไม่ทราบว่าจะดีขึ้นมากไหมครับ ท่านกิตติพงษ์ครับ อันนี้ประเด็นแรก

ประเด็นที่ ๒ ที่ท่านบุญเลิศเรียนถามนะครับว่า อัยการสูงสุดจำเป็นหรือไม่ที่ต้องส่งไปโดยตรง เป็นการบังคับอัยการสูงสุดหรือไม่ที่จะต้องส่งในทุกเรื่องที่มีคนรู้เห็นแล้วก็ยื่นเรื่องมา ผมคิดว่าคงต้องให้ดุลพินิจของอัยการสูงสุดที่จะดูแล้วก็ตรวจสอบว่าการยื่นเรื่องนั้นว่ามีเหตุผลมากน้อยแค่ไหนอย่างไรหรือไม่ เพราะถ้าปล่อยโอกาสเปิดให้ทุกคนยื่นมาแล้วต้องส่งไปที่ศาลรัฐธรรมนูญหมด ผมคิดว่าอัยการสูงสุดที่ทำหน้าที่เป็นเพียงแค่ประณีย์เท่านั้นเอง นี่ประเด็นหนึ่ง ประเด็นที่ ๒ ก็คือว่าจะมีปัญหาเรื่องต่าง ๆ จะไปอ้างที่ศาลรัฐธรรมนูญเป็นจำนวนมากครับ

ประธาน : เชิญคุณประชุมครับ

นายประชุม ทองมี : ท่านบุญเลิศขอความกระจ่าง ผมก็ซิกจะงง ๆ เหมือนกันครับ คือถ้าเขียนลอยไว้อย่างนี้ พนักงานอัยการสูงสุดเมื่อรับเรื่องแล้วจะยื่นก็ได้ไม่ยื่นก็ได้ เพราะฉะนั้นถ้าจะมีบท Sanction อะไรตรงไหนหรือไม่ เพราะว่ากระบวนการนี้ไม่ได้เขียนไว้เลยว่า ค่าเงินการไปตามกฎหมายบัญญัติหรืออย่างหนึ่งอย่างใด แล้วถ้าอัยการสูงสุดยื่นหรืออัยการสูงสุดไม่ยื่นก็จะเป็นปัญหา ถ้าไว้อ่านามาก คือรวมดุลพินิจ กระทบเห็นด้วย แต่ถ้าจะใช้ดุลพินิจแล้วต้องมืองค์ประกอบให้เขาใช้

ประธาน : ขอเอาที่ประเด็นแรกก่อนนะครับ ประเด็นที่คุณกิตติพงษ์ได้นำขึ้นมา แล้วอาจารย์สมคิดได้พยายามหาถ้อยคำที่อาจจะช่วยแก้ปัญหา ผมไม่ทราบว่าทางฝ่ายเลขานุการ

เลขานุการ : ท่านประธานครับ รับได้ครับ คือจะเป็นอย่างนี้ครับ ผมขออ่านอีกทีหนึ่งในกรณีที่คุณกระทหรือพรรคการเมืองใดกระทำการตามวรรคหนึ่ง ผู้รู้เห็นการกระทำดังกล่าวย่อมมีสิทธิเสนอเรื่องให้อัยการสูงสุด ตัดคำว่า เพื่อให้ ทั้งนะครับ เสนอเรื่องให้อัยการสูงสุดตรวจสอบข้อเท็จจริงแล้วยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยสั่งการให้เลิกการกระทำดังกล่าว แต่ทั้งนี้ไม่กระทบกระเทือนการดำเนินคดีอาญาต่อผู้กระทำการดังกล่าว

ประธาน : ตกลงรับได้ แล้วคุณกิตติพงษ์ขอถอนข้อสงวนนะครับ ประเด็นที่ ๒ คือประเด็นที่คุณประชุมได้ยกขึ้นมาครับ มีท่านผู้ใดจะสามารถชี้แจงหรือให้ความกระจ่างแจ้งได้หรือไม่ครับ

นายประชุม ทองมี : เรียนท่านเลขาฯ ผมคิดว่าน่าจะไปหาทางออกที่ให้คุณอ่านอาจไม่ไปปล่อยลอยอย่างนี้ จะไปเขียนใหม่หรือจะเพิ่มเติมอย่างไรก็ให้ทางเลขาฯ คือหมายความว่าอย่างนี้ปล่อยลอยไว้ อ่านอาจจะทำได้ จะใช้ก็ได้ ไม่ใช้ก็ได้ ถ้าพอใจก็ใช้ ไม่พอใจก็ไม่ใช้ ไม่มีบท Sanction ที่บังคับอัยการสูงสุด

ประธาน : อาจารย์สมคิดครับ

รองศาสตราจารย์สมคิด เลิศไพฑูรย์ : ผมชี้แจงนิดเดียวครับว่า วิธีการอาจจะต้องไปเขียนในกฎหมายลูกหรือกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ วิธีการก็อาจจะจะเป็นว่า อัยการสูงสุดต้องมีคำสั่งภายในกี่วันก็แล้วแต่ เราต้องแสดงความคิดเห็นว่า ที่สิ่งไม่ฟ้องหรือสิ่งฟ้องหรือยื่นต่อตัวรัฐธรรมนูญมีเหตุมีผลอย่างไรบ้าง วิธีการอาจจะน่าจะได้ อาจจะทำเป็นบันทึกครบท่านประชุม

นายประชุม ทองมี : ตรงไหนที่อาจารย์สมคิดว่า

รองศาสตราจารย์สมคิด เลิศไพฑูรย์ : คงต้องอยู่ในกฎหมายลำดับรอง

นายประชุม ทองมี : หมายความว่า จะกำหนดไว้อย่างไรให้ไปเขียนไว้ในกฎหมายหรือกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ

รองศาสตราจารย์สมคิด เลิศไพฑูรย์ : ผมก็เสนอให้บันทึกในรายงานของเราไว้ว่า เรามีความเห็นเพิ่มเติมว่าน่าจะมีเงื่อนไขอะไรบางอย่าง เช่น อย่างนี้เป็นต้น

นายประชุม ทองมี : แต่ก็มีสภาพบังคับเรื่องเงื่อนไขตรงนั้น โอเค. ครับ

ประธาน : เชิญอาจารย์เกษมครับ

นายเกษม ศิริสัมพันธ์ : ท่านประธาน ผมอยากให้ผู้ใดที่กระชางครับ ในวรรคสามในกรณีศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยสั่งการให้พรรคการเมืองใดเลิกการกระทำตามวรรคสอง ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคการเมืองดังกล่าวด้วย คือหมายความว่าเมื่อสั่งการให้เลิกกระทำการดังกล่าวนี้คือยุบพรรคเลย ถ้าเดี๋ยวสั่งแล้วเขาปฏิบัติหรือว่าผิด อย่างไรก็ตามนี้ คือหมายความว่าคำสั่งยุบไปกับคำสั่งให้เลิกกระทำตามวรรคสอง ถ้าเดี๋ยวเขาจับได้ใส่หินแล้วเขาบอกว่าเลิกแล้ว จะยุบเลยอย่างนั้นหรือครับ หรือว่าความคิดที่ไม่ได้ถึงจะยุบ นี้ต้องยุบเลยนะครับ ถ้าศาลรัฐธรรมนูญสั่งต้องยุบเลย ผมยังคิดว่าอาจจะเขียนอย่างไร ศาลรัฐธรรมนูญอาจสั่งยุบพรรคการเมืองดังกล่าวได้ อยู่ในดุลพินิจของศาลรัฐธรรมนูญ คือแทนที่เขียนคำว่า ให้ ก็เป็น คำว่า ศาลรัฐธรรมนูญอาจสั่งยุบพรรคการเมือง คือให้ดุลพินิจอยู่ในศาลรัฐธรรมนูญ ไม่อย่างนั้นไม่มีดุลพินิจเลยนะครับ สั่งให้เลิกการกระทำตามวรรคสองแล้วยุบเลย

เลขาธิการ : ท่านประธานครับ ต้องอ่านประกอบกับมาตรา ๔๖ นะครับ มาตรา ๔๖ บอกว่าการจัดองค์การภายในการดำเนินกิจการและข้อบังคับพรรคการเมืองต้องสอดคล้องกับหลักการพื้นฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ถ้าพรรคการเมืองนั้นทำถึงขนาดล้มล้างแล้วยังไม่ยุบเป็นอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญที่จะยุบหรือไม่ยุบ ผมคิดว่าคงลำบาก ประการต่อไปก็คือว่า ถึงยุบพรรคแต่ยังต้องมีคำสั่งห้าม เพราะในพรรคคนนั้นประกอบด้วยบุคคล ประการที่ ๓ พรรคการเมืองตามรัฐธรรมนูญนี้ กรรมการเองและทุกท่านก็ตกลงกันแล้วว่าจะให้ได้ง่าย เพราะฉะนั้นการจะไปลดทอนสิทธิเสรีภาพอะไร เขาคงยังคงจะไม่ได้ด้วยความเคารพ ท่านรองประธาน ผมคิดว่าถ้าเอาไว้อย่างนี้ก็จะสอดคล้องกับมาตรา ๔๖ วรรคสองมากกว่าครับ

ประธาน : อาจารย์เกษมศรี

นายเกษม ศิริสัมพันธ์ : ผมขอคิดค้นนิดเดียว ผมยังคิดว่า พรรคการเมืองไปทำอะไรที่รุนแรงขนาดนั้น ไปทำอะไร ล้มล้าง หมายความว่าไปคิดการอะไรใหญ่โต ถึงขนาดผมพยายามคิดว่าพรรคการเมืองจะมีสิทธิอำนาจหรือว่าพรรคการเมืองที่ผมเห็นไปไม่ถึงขนาดนั้น หรือว่าจะคิดมาตั้งระบอบคอมมิวนิสต์ในเมืองไทยอะไรอย่างนั้นหรืออย่างไร ผมว่าอำนาจตามนี้ ไม่ทราบผมไม่แน่ใจว่าหน้าตาจะเป็นอย่างไร

ประธาน : เชิญคุณประชุมครับ

นายประชุม ทองมี : ท่านประธานที่เคารพครับ นอกจากพรรคสามที่ท่านอาจารย์เกษมยกขึ้นมาแล้ว ผมก็มีความสงสัย มีความระแวงสงสัยอยู่พอสมควรว่า ที่บุคคลคิดล้มล้างรัฐธรรมนูญแล้วถ้ายื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญแล้วสิ่งให้บุคคลนั้นเลิกเท่านั้นหรือ ไม่ต้องง้อโทษอะไรหรือ

นายเกษม ศิริสัมพันธ์ : พรรคสองมี

นายประชุม ทองมี : พรรคสอง แต่ทั้งนี้ไม่กระทบกระเทือนการดำเนินคดีอาญาต่อผู้กระทำความผิด ก็โอเค. ครับ

ประธาน : ท่านบุญเลิศครับ

นายบุญเลิศ ชาญบุรุษ : ท่านประธานครับ ในมาตรา ๖๓ ที่เปิดช่องไว้ให้ผู้รู้เห็นได้ยื่นเรื่องต่ออัยการสูงสุดเพื่อยื่นคำร้องต่อศาลนั้น ในกรณีที่เกิดกรณีของบุคคลหรือพรรคการเมืองที่ถูกร้องนั้นมีสี่เท่า สี่เท่ายังไม่ชัดเจนว่าจะล้มล้างหรือจะอะไรอย่างไร ศาลอาจจะวินิจฉัยบอกเท่า ๆ นี้เพื่อความสบายใจของคนในประเทศ ให้ยุติการกระทำ พอยุติการกระทำยังไม่ชัดเจนลงไปว่าเป็นคดีจริง ๆ พฤติกรรมอันนั้น การจะไปยุบพรรคการเมืองของเขาเสียย่อมไม่เกิดความเป็นธรรม เพราะฉะนั้นน่าจะให้ศาลให้ดุลพินิจว่าจะยุบก็ได้ถ้าเห็นว่าสี่เท่านี้จะดำเนินต่อไปในวันรุ่งขึ้นอะไรอย่างนี้ครับ

ประธาน : อยากขอทราบคำตอบของทางฝ่ายเลขานุการว่าจะพิจารณาข้อเสนอนี้ได้ไหมครับ

เลขานุการ : ก็ไม่ขัดข้องครับ ถ้าจะให้ เป็นดุลพินิจเพื่อที่จะให้เร็วขึ้น

ประธาน : หมายความว่า ทางฝ่ายเลขานุการบอกว่าได้พยายามอธิบายว่าโยงกับ มาตรา ๘๖ พรรคสองแล้ว ผู้ที่ตั้งข้อสังเกตยังต้องการให้ใส่คำว่า อาจสั่งยุบ หรือไม่ เชิญคุณประชุมครับ

นายประดิ่ง ปรีชญานุกุล : กราบเรียนท่านประธานครับ ผมคิดว่า เรื่องนี้เป็นเรื่องสำคัญ เป็นความผิดอุกฉกรรจ์ น่าจะคงไว้ตามร่างเดิมน่าจะเหมาะสมกว่าครับ

นายเกษม ศิริสัมพันธ์ : ท่านประธานครับ ถ้าอุกฉกรรจ์นั้น ศาลก็มีอำนาจที่จะสั่งยุบเลย ถ้าเพื่อเป็นอย่างที่ท่านบุญเลิศพูด เป็นสี่เท่า ถ้าคำ ควบคุมสิทธิบุคคลใจผม ถ้าศาลสั่งยุบ อาจสิ่งนี้ศาลมีสิทธิยุบ แต่ถ้าเพื่อสี่เท่า ศาลสั่งให้เลิกการกระทำที่เป็นสี่เท่า นั้นเสียแล้วยังไม่ยุบ แล้วกรณีนี้

เป็นกรณีการเมือง แล้วเราอย่าไปคิดว่าเป็นนาซี คลุม ๆ เครือ ๆ แล้วศาลรัฐธรรมนูญไปชี้แจง
 เต็ดขาด บังคับให้ศาลรัฐธรรมนูญต้องบับ ผมคิดว่าบางที่ไม่มีของที่จะให้ปรับตัวเลข ในกรณีการเมือง
 ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต กรณีนี้ต้องมีความชัดเจนในการเมือง ในประเทศพอสมควร แล้วจะให้ไม่ให้เป็น
 มีการปิดหูกันเลย ทุกอย่างซึ่งตั้ง ถ้าเตือนแล้วต้องสั่งบับ ผมคิดว่าจะสร้างวิกฤติด้วยซ้ำไป ถ้าเรา
 เปิดช่องไว้ให้ศาลรัฐธรรมนูญได้ใช้ดุลพินิจบ้าง ให้ความเหมาะสมแล้วก็ผสมคำพูดของท่านบุญเลิศ
 ถ้ากรณีสี่เทา ศาลรัฐธรรมนูญก็อาจจะไปอย่างนี้ ถ้าเขาเท่าไรก็ได้ ศาลรัฐธรรมนูญบอกต้องบับก็ให้บับ
 ก็บับได้ แต่ถ้าเขียนว่าให้ หมายความว่า พอเตือนแล้วบับเลย ไม่มีทางอื่น

ประธาน : ขอบคุณครับแล้ว สรุปทางฝ่ายเลขานุการได้พิจารณาแล้ว แล้วก็ยอมรับ
 เพราะฉะนั้นผมขอให้จบมาตรานี้ นะครับ ทัดคำ ว่า ให้ ออก เป็น ศาลรัฐธรรมนูญอาจสั่งบับพรรค
 การเมืองดังกล่าวได้ด้วย อันนี้จะปล่อยให้ฝ่ายเลขานุการจะมีทั้งคำว่าได้ด้วยหรือได้อย่างเดียว นะครับ
 ทางฝ่ายเลขานุการได้กรุณาชี้แจงเรื่องการขอแปรญัตติใหม่ครับ เอกสารแจกแล้วหรือยัง ยังไม่
 เรียบร้อย มาตรา ๖๓ นี้มีการแปรญัตติมากใหม่ครับ มาตรา ๖๓ มีแปรญัตติอื่นด้วยครับ ญัตติที่ ๕๔ ครับ
 เชิญฝ่ายเลขานุการ

นางกาญจนาภรณ์ สิวโรจน์ : มาตรา ๖๓ มีการขอแปรญัตติพรรคหนึ่งพรรคที่หนึ่งเป็นว่า
 บุคคลจะใช้สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ เติม เพื่อเป็นปฏิปักษ์หรือลัทธิสังคมนิยมการปกครอง เติมคำว่า
 เพื่อเป็นปฏิปักษ์ ส่วนความในวรรคสองขอแก้ไขเป็นว่า ในกรณีที่พรรคการเมืองใดกระทำความผิดหนึ่ง
 ผู้พบเห็นทราบถึงการกระทำดังกล่าวยอมมีสิทธิเสนอเรื่องต่อตุลาการรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยสั่งการ
 ให้เลิกการกระทำดังกล่าว แต่ทั้งนี้ไม่กระทบถึงสิทธิการดำเนินคดีอาญาต่อผู้บริหารพรรคการเมือง
 หรือบุคคลผู้กระทำการดังกล่าว

ประธาน : มีท่านนี้ใช้ใหม่ครับ มีท่านผู้ใดคิดใจในคำแปรญัตติใหม่ครับ เชิญคุณวรพจน์ครับ
 นายวรพจน์ วงศ์สง่า : ท่านประธานที่เคารพครับ กระผมสะกิดใจอยู่นิดหนึ่งว่า ผู้ชี้เห็น
 ชูเห็นนี้ ร่วมด้วยนะครับ ชูชี้ว่าผู้พบเห็นหรือได้รับทราบอะไรที่ท่านอนั้นจะดีกว่า ผู้ชี้เห็นหมายความว่า
 เป็นผู้มีส่วนร่วมด้วย

ประธาน : ใครเป็นคนเสนอให้ใช้คำว่า ชูเห็นครับ ตอนแรก คุณหมอประคิษฐ์นะครับ
 นายสุทธิพันธ์ จันทระ : ท่านประธาน ผมขออนุญาต ใส่อีกอย่างนี้ได้ไหมครับ ผู้พบเห็น
 หรือทราบการกระทำดังกล่าว

ประธาน : ฝ่ายเลขานุการกำลังเปิดพจนานุกรมอยู่ครับ
 เลขานุการ : ท่านประธานครับ ในพจนานุกรมบอกว่า ชูเห็น กริยาแปลว่าชูเหตุการณ์
 ไม่มีคำว่า เป็นใจ ท่านกรรมาธิการคิดไปไกลถึงขนาดคำว่า ชูเห็นเป็นใจ คนละเรื่องกันนะครับ
 เพราะฉะนั้นคงคำว่า ชูเห็นไว้เถอะครับ

ประธาน : เพราะฉะนั้นอันนี้ก็จดบันทึกการประชุมให้ดี ตกลงใช้คำว่า รู้เห็น อย่างเดิม ผมขอกลับมาเรื่องแปรญัตติครับ ไม่มีท่านผู้ใดคิดใจเรื่องแปรญัตตินะครับ เพราะฉะนั้นถือว่ามาตรา ๖๓ ผ่านไปตามที่ได้มีการแก้ไขแล้ว ขอบคุณครับ มาตรา ๖๔ ครับ

นายคมสัน โพธิ์คง : มาตรา ๖๔ บุคคลผู้เป็นทหาร ตำรวจ ข้าราชการ เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ พนักงานส่วนท้องถิ่น และพนักงานหรือลูกจ้างขององค์กรของรัฐ ย่อมมีสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ เช่นเดียวกับบุคคลทั่วไป เว้นแต่ที่จำกัดในกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับการเมือง สมรรถภาพหรือวินัย

ประธาน : มีท่านกรมาธิการท่านใดเห็นเป็นอย่างอื่นไหมครับ ตามรัฐธรรมนูญเดิม นะครับ ผมจดไว้มีแค่การพูดกันว่า เว้นแต่ที่จำกัด หรือ เว้นแต่ที่ระบุ ไว้ไหมครับ ถ้าเมื่อไม่มีใครคิดใจก็ใช้คำว่า จำกัด อย่างเดิม ไว้จำกัดอย่างเดิมครับ ไม่มีท่านผู้ใดขัดข้องในถ้อยคำมาตรา ๖๔ ช่วยกรมาธิการแปรญัตติครับ มาตรา ๖๔ มีผู้แปรญัตติ ๔ ท่านครับ เริ่มต้นด้วยผู้ตีเบอร์ ๕๕ ครับ ๒๖ ๒๕ และ ๖ ครับ

นางกาญจนารัตน์ สิริโรจน์ : ผู้ตีที่ ๕๕ มาตรา ๖๔ ในบรรทัดที่สาม ขอแก้ไขตั้งแต่คำว่า ตามรัฐธรรมนูญ ตามรัฐธรรมนูญเช่นเดียวกับบุคคลทั่วไป เว้นแต่ที่จำกัดในกฎหมาย กฎ ขอเดิมคำว่า ระเบียบ หรือข้อบังคับที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับการเมือง สมรรถภาพ วินัยหรือจรรยาบรรณ

ประธาน : เชิญครับ

เลขานุการ : ข้อทักท้วงตรงจรรยาบรรณนี้มีเหตุผลครับ เพราะรัฐธรรมนูญนี้บังคับไว้ในแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐว่าต้องจัดทำจรรยาบรรณด้วย เพราะฉะนั้นผมคิดว่าข้อแปรญัตติเฉพาะตรงส่วนที่พูดถึงจรรยาบรรณนั้นน่าจะเดิม เข้าไปครับ

ประธาน : มีท่านผู้ใดขัดข้องไหมครับ ตกลงตัดคำว่า หรือ หน้าวินัยออกนะครับ ใส่เป็นวินัยหรือจรรยาบรรณ ที่ประชุมรับรองนะครับ กรุณาอ่านคำแปรญัตติต่อไปครับ

นางกาญจนารัตน์ สิริโรจน์ : ต่อไปคำแปรญัตติที่ ๒๖ ขอตัดมาตรา ๖๔ ออกทั้งมาตรา ต่อไปคำแปรญัตติที่ ๒๕ ขอแก้ไขความมาตรา ๖๔ เป็นดังนี้ บุคคลผู้เป็นทหาร ตำรวจ ข้าราชการ เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ พนักงานส่วนท้องถิ่นและพนักงานหรือลูกจ้างขององค์กรของรัฐย่อมมีสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ เช่นเดียวกับบุคคลทั่วไป เว้นแต่ที่จำกัดในกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะส่วนที่เกี่ยวกับการเมือง สมรรถภาพหรือวินัย

ประธาน : อ่านต่อไปเลยครับ

นางกาญจนารัตน์ สิริโรจน์ : อีกฉบับหนึ่ง ขอตัดมาตรา ๖๔ ออกทั้งมาตรา

ประธาน : มีท่านกรมาธิการท่านใดคิดใจในคำแปรญัตติที่อ่านมาไหมครับ ถ้าไม่มีก็ขอถือว่าที่ประชุมมีมติรับรองมาตรา ๖๔ นะครับ ผ่านไปได้ครับ มาตรา ๖๕ ครับ